

Manifesto Safe(r) Space

Consent is not the absence of “no.” It’s the presence of a “yes.”

Safe(r) space

Een safe(r) space is een ondersteunende, niet-bedreigende omgeving die openheid, respect, een bereidheid om van anderen te leren stimuleert, evenals fysieke en mentale veiligheid. Het is een ruimte die kritiek heeft op de machtsstructuren die ons dagelijks leven beïnvloeden.

Het is een ruimte die ernaar streeft de specifieke behoeften van iedereen te respecteren en te begrijpen. Iedereen die een safe(r) space betreedt, heeft de verantwoordelijkheid om de waarden van de ruimte te handhaven.

We zeggen “safe(r)” omdat we ons realiseren dat niet iedereen ruimtes op dezelfde manier ervaart als anderen, dus elke set richtlijnen die is opgesteld om veiligheid te creëren, voldoet mogelijk niet aan de vereisten van iedereen en er kunnen complicaties of vergissingen zijn in het voldoen aan die richtlijnen in de praktijk.

Over het algemeen zijn safe(r) spaces uitnodigend, boeiend en ondersteunend. Het opstellen van richtlijnen voor omstandigheden die niet aanvaardbaar zijn in een ruimte, en actieplan(nen) voor wat iemand zal doen als die omstandigheden zich voordoen, maakt deel uit van het proactief zijn om een veiligere ruimte te creëren. Kwetsies als kwetsende taal en gedrag (zowel binnen de ruimte zelf, als in patronen die buiten de activiteiten van de ruimte vallen), geweld, het aanraken van mensen zonder hun toestemming, intolerantie voor iemands religieuze overtuigingen of het ontbreken daarvan, racistische, ageistische, seksistische, heterofobe, homofobe, transfobe, discriminatie op vlak van fysiek, classistische of andere gedragingen of taal die de onderdrukking kunnen bestendigen, worden aangepakt met een veiliger beleid.

Als ondergetekenden van dit manifest streven we naar erkenning van de machtsdynamieken en de privileges¹ die bestaan in onze samenleving. Alsook de onderdrukking van de queer* gemeenschap die verankerd zit in de geschiedenis van deze structuur. We erkennen tevens dat deze dynamieken in de gemeenschap zelf kunnen binnensluipen en willen ons inzetten om dit te voorkomen. We werken aan het creëren van safe(r) spaces en het benoemen van de spanningen.

We beseffen dat geen enkele plaats helemaal safe kan zijn, daarom hanteren we de term safe(r) space. Daarnaast willen we graag de term *brave space** introduceren, waarbij de nadruk ligt op het in dialoog gaan met elkaar, wanneer definities over safe(r) space botsen, ook wanneer het in dialoog gaan confronterend en moeilijk blijkt. Uiteraard zijn wederzijdse consent* en instemming van alle partijen een voorwaarde om dit dialogeren veilig te laten verlopen.

Als organisatie erkennen we en hechten we waarde aan diversiteit, waaronder maar niet gelimiteerd tot verschil in etniciteit*, gender identiteit en expressie, afkomst, geboorteplaats, huidskleur, geloof of levensbeschouwing, seksuele geaardheid, leeftijd, burgerlijke staat, gezondheidsstatus, fysieke of mentale abiliteit, financiële situatie, beroepsstatus,...

---

¹ Woorden met een * zijn verklaard in de woordenlijst in bijlage.

We roepen iedereen op tot een positieve attitude wat betreft inclusiviteit*, empathie*, openheid en een kritische kijk op wat als norm/gegeven/vanzelfsprekendheid wordt beschouwd in onze maatschappij.

Mensen die deelnemen aan onze evenementen of bij uitbreiding eender welke activiteit die door ons wordt georganiseerd, worden gevraagd om te letten op hun taal en gedrag en in welke mate deze anderen zouden kunnen kwetsen, uitsluiten of beschadigen. Als organisatie geloven we dat stigmatisering, pestgedrag, intimidatie en geweld een serieus probleem is dat vergaande gevolgen kan hebben. Dit gedrag kan van fysieke, verbale, sociale, mentale of online aard zijn. Geen enkele vorm zal getolereerd worden.

In onze organisatie is er geen plaats voor, onder andere maar niet uitsluitend: geweld, racisme*, seksisme*, transfobie*, homofobie, lichaamsnegativiteit, seksueel grensoverschrijdend gedrag, discriminatie van leeftijd, zichtbare of onzichtbare mentale of fysieke beperkingen, geloof of levensovertuiging, gender* of seksualiteit,... Kortom: er is geen plaats voor welke gedrag gesteld tegenover een persoon waarbij deze in een minderheid wordt gezet. Onrespectvol en schadelijk gedrag of gedrag dat aanzet hiertoe zal niet toegestaan worden. Elke aanzet tot gedrag dat anderen een gevoel van onveiligheid of onbehagen geeft, (in)direct het zelfbeeld van anderen aantast, anderen het gevoel geeft dat ze minder of niet tot de ruimte behoren dan een bepaalde groep, dat de waarde van bepaalde identiteitsfacetten hiërarchiseert, wordt niet getolereerd.

We erkennen ook dat leden van deze gemeenschappen en minderheidsgroepen nog steeds moeilijkheden ondervinden in de maatschappij en nog altijd niet overal gelijkwaardig behandeld worden. We erkennen dat er soms obstakels zijn die kunnen leiden tot ongelijke toegang tot basisrechten, veiligheid, werk, educatie, informatie, activiteiten, programma's, woning, culturele sector en diensten. We willen ons inzetten om deze toegankelijkheid te verbeteren en mensen te emanciperen.

We willen dat iedereen zich bewust is van de ruimte die ze innemen. Hiermee bedoelen we dat mensen zich bewust zijn van hun privileges en de hoeveelheid verbale en/of fysieke ruimte die ze innemen ten opzichte van anderen.

We geloven in het belang van consent. Het is ieders verantwoordelijkheid om consent/toestemming te vragen en bevestiging te krijgen bij elke activiteit die betrekking heeft op een andere persoon. We willen hierbij ook extra aandacht geven aan seksueel overschrijdend gedrag. We vinden het belangrijk om te wijzen op enthousiast consent* en het recht van de ander om dat consent ook op elk moment terug in te trekken. Wanneer iemand "nee" zegt (zowel verbaal of via lichaamstaal), vinden we het belangrijk dat ook hier respect getoond wordt. Bovendien is het belangrijk om consent context specifiek te zien. Een "ja" op de ene situatie betekent geen automatische toestemming op een andere situatie. Zo kan toestemming tot een kus niet meteen toestemming tot seks betekenen.

Het is belangrijk om niets te veronderstellen over iemands identiteit, ervaringen of verleden. We vinden het belangrijk dat mensen zich er bewust van zijn dat het als kwetsend kan ervaren worden door de ander wanneer communicatie op vooroordelen berust en dat deze ook gewoon niet van toepassing kunnen zijn. We vinden respect in taalgebruik alsook algemeen respect voor jezelf, de anderen, de fysieke plaats en de organisatie belangrijk.

We hanteren een nultolerantie voor elke vorm van discriminatie*, ongeacht dit zich nu uit in denigrerende namen, ongepaste vragen, uitsluiting of elke andere vorm. Indien wij discriminatie opmerken zullen we actie ondernemen en erkenning geven aan deze problematiek.

We vinden het belangrijk dat niemand zich verplicht voelt om te antwoorden op persoonlijke/intieme vragen die berusten op stereotype* voorstellingen van mensen van kleur en we

we willen in eerste instantie wijzen dat deze vragen in eerste instantie volledig buiten de context staan.

Discriminatie van gender kan zich uiten in het bewust misgenderen van anderen, de verkozen voornaamwoorden niet hanteren of voornaamwoorden baseren op vooroordelen, denigrerende termen gebruiken en geen respect tonen voor ieders zelfgekozen identiteit en voornaamwoorden*. Ook in de communicatie van de organisatie letten we er op om geen gegenderde taal te gebruiken. Alsook dat de fysieke ruimte, zoals toiletten, niet gegenderd wordt.

Er wordt veel waarde gehecht aan het gegeven dat eenieder zich bewust is van de impact die misgenderen* op iemand kan hebben. Indien dit toch per ongeluk gebeurt, sporen we mensen aan om zich te verontschuldigen, het gesprek aan te gaan indien hier ruimte voor is en vervolgens respect te uiten door er extra op te letten.

We erkennen dat er meer dan twee genders zijn en houden hier ook rekening mee in onze communicatie online en op evenementen zelf. We geloven ook dat gender wordt aangemeten door de persoon zelf en dus niet overeen moet stemmen met staatsdocumenten.

We zijn bewust dat niet iedereen dezelfde mogelijkheden heeft, ook op fysiek vlak. Om deze reden voorzien we vrije toegang voor mobiliteitshulpmiddelen. Indien de ruimte dit niet ten volle toestaat, voorzien we alternatieven. Zo willen we de toegankelijkheid van onze organisatie ten volle garanderen. De toegankelijkheid van de locatie communiceren we zo goed mogelijk: is het rolstoeltoegankelijk, zijn er zitplaatsen,...? Alsook de mensen met beperkingen met horen en zien. In de mate van het mogelijke voorzien we tolken en begeleiding, of op z'n minst vermeldingen dat dit kan aangevraagd worden bij onze organisatie zodat men weet dat iedereen welkom is.

We dragen zelfzorg hoog in het vaandel en promoten dit ook in onze visie van de organisatie. Wanneer we merken dat mensen hier problemen mee ondervinden, bieden we laagdrempelige vrijblijvende hulp aan om dit mee te ondersteunen. Als we bijvoorbeeld zelfbeschadiging zien gebeuren proberen we op een respectvolle manier het gesprek aan te gaan.

In geen enkele omstandigheden dragen wij bij tot destructieve patronen (zoals toxische mannelijkheid*, patriërchaat*, kapitalisme*,...), of deze nu op de eigen persoon gericht zijn of op anderen. Wij nemen de verantwoordelijkheid om de betreffende persoon of personen ook aan te spreken indien we dit opmerken. Bij dermate problematische voorvallen zullen we sancties ondernemen.

Als organisatie staan we open voor feedback rond de safe(r) space die we willen creëren. Mensen kunnen ons dus contacteren over hoe we beter kunnen bijdragen tot hun gevoel van veiligheid en inclusiviteit in onze organisatie. We vinden het belangrijk om elk nieuw lid van de organisatie op te leiden over deze safe(r) space: wat het inhoudt en hoe te reageren als de visie niet nageleefd wordt. Ook letten we erop dat onze leden of werknemers deze richtlijnen volgen, aangezien zij een verlengde vormen van onze uitgedragen visie.

We vinden het recht op privacy* belangrijk en vragen consent aan iedereen wanneer er bijvoorbeeld foto's genomen worden of namen ergens gepubliceerd worden. Indien mensen geen consent geven wordt hier rekening mee gehouden. Dit kan ook bijvoorbeeld door het gebruik van stickers of bandjes.

We zetten in op *trigger warnings**. We beseffen dat veel mensen uit de gemeenschap trauma's aan het verwerken zijn en willen dan ook ondersteunend zijn en deze processen niet schaden. Daarom zetten we in op het waarschuwen van publiek of aanwezigen van een event als gevoelige onderwerpen besproken zullen worden.

We zien het belang van bondgenoten. Zelfs als organisaties zich niet als uitsluitend queer beschouwen is het belangrijk om wel een safe(r) space te zijn voor degenen die zich wel zo identificeren.

Als organisatie zien we het als onze verantwoordelijkheid niet alleen de leden van de organisatie zelf te informeren over dit manifest, maar ook mensen die met ons in aanraking komen. We beseffen dat het manifest niet voor iedereen even toegankelijk en begrijpbaar is, dus zetten we in om ook dit laagdrempelig te maken en ervan te verzekeren dat zoveel mogelijk mensen in de ruimte op de hoogte zijn van de safe(r) space en deze ook begrijpen. We zorgen eveneens voor een aanspreekpunt voor mensen die meer informatie willen of vragen hebben.

We zien de meerwaarde van een vertrouwenspersoon* waar dingen kunnen gemeld worden. Zo is er een fysieke persoon die mensen kunnen aanspreken wanneer ze het gevoel hebben dat hun veiligheidsgevoel geschaad wordt.

Wanneer een van bovenstaande regels geschonden wordt, verklaren wij als organisatie dat wij actie zullen ondernemen. De vorm hiervan is altijd situatie gebonden maar kan zich vertalen in:

- Mensen aanspreken op hun gedrag.
- Mensen uit de ruimte verwijderen.
- Een bemiddelingsgesprek* met een neutraal persoon organiseren indien alle partijen hier toe instemmen.
- Mensen informeren over de grenzen die ze overschreden zijn en verder het gesprek aangaan.
- Mensen toegang tot de organisatie ontzeggen.
- Extra informatie voorzien over de oorzaak van bepaalde conflicten en hoe deze in de toekomst kunnen voorkomen worden.

We moedigen feedback over dit manifest aan. Dit document is een proces en niet dé waarheid, het is een document dat zal blijven evolueren. Daarom zullen er in de toekomst nog aanpassingen gebeuren. Hier kan je zeker aan bijdragen.

Indien je als organisatie interesse hebt om dit manifest mee te ondertekenen, kan je ons ook contacteren.

Contacteer hiervoor:

Tilke Wouters

+32498047818

tilkewouters@yahoo.com

<https://tilkewouters.be/safer-spaces-manifesto/>

Bijlage 1: Woordenlijst

Bemiddelen

Bemiddelen is het proces dat bijdraagt tot conflictoplossing tussen twee of meer partijen, eventueel onder begeleiding van een neutrale partij.

Brave space

Een brave space moedigt dialoog aan. Het verschil erkennen en elke persoon verantwoordelijk houden om ervaringen te delen en tot nieuwe inzichten komen - een prestatie die vaak moeilijk en meestal ongemakkelijk is.

Consent

Consent is niet de afwezigheid van "nee". Het is de aanwezigheid van een "ja".

Consent initiatiefnemer is permanent en consent kan op elk moment worden ingetrokken of geweigerd. Het betekent naar elkaar luisteren, elkaar respecteren en aandacht schenken aan al onze interacties. Het beoefenen van consent is een belangrijke stap in het creëren van een cultuur waarin we willen leven. Een cultuur waarin mensen worden gerespecteerd en hun autonomie, keuze, keuzevrijheid hebben, en dus de vrijheid om zelf te beslissen wat het beste voor hen is.

Discriminatie

Discriminatie is het ongelijk behandelen of achterstellen van een bepaalde groep mensen. Bij deze bepaalde groep mensen wordt onderscheid gemaakt op basis van bepaalde zeer uiteenlopende kenmerken zoals ras, afkomst, geaardheid, sekse of religie.

Empathie

Empathie is een ander woord voor inlevingsvermogen, de kunde of vaardigheid om je in te leven in de gevoelens van anderen.

Enthousiast consent

Enthousiast consent is het idee dat instemming verder gaat dan het initiële 'ja' en wordt getoond door betrokkenheid en enthousiasme. Het gaat erom te erkennen dat er geen toestemming kan worden gegeven als er sprake is van manipulatie, druk, bedreigingen en als beide mensen niet in de juiste stemming zijn.

Etniciteit

Een etniciteit is een sociaal-culturele identiteit, die een bepaalde groep mensen of een aantal bevolkingsgroepen verbindt.

Het concept etniciteit wortelt in het gegeven dat de leden van bepaalde bevolkingsgroepen zich identificeren met gezamenlijke kenmerken, zoals nationaliteit, stamverwantschap, religie, taal, cultuur of geschiedenis en de daaraan ontleende normen en waarden. Het gemeenschappelijke "erfgoed" en de solidariteitsbeleving op grond daarvan vormen de etniciteit

Gender

Het concept gender slaat op het sociale geslacht, de ideeën en verwachtingen rond 'mannelijkheid' en 'vrouwelijkheid'. Deze zijn sociaal en cultureel bepaald en worden voortdurend veranderd, verfijnd en bijgeschaafd. Dit in tegenstelling tot sekse, het biologische geslacht, de biologische verschillen tussen mannen en vrouwen.

Inclusie

Inclusie betekent de insluiting in de samenleving van achtergestelde groepen op basis van gelijkwaardige rechten en plichten.

Kapitalisme

Het kapitalisme is een economisch systeem dat is gebaseerd op investeringen van geld in de verwachting winst te maken.

Dat kapitalisme en de productiewijze oefent invloed uit op daaraan verbonden eigendomsverhoudingen, de techniek, de maatschappelijke organisatie, de relatie tussen staat en stam-familie-gezin-individu, de man-vrouw-x-rolpatronen en de raciale verhoudingen. Hierdoor is er een link tussen de bevrijding van de queer gemeenschap en de strijd tegen het kapitalisme.

Misgenderen

Misgenderen is het verwijzen naar een persoon met termen die het verkeerde geslacht uitdrukken, onbewust of opzettelijk; bijvoorbeeld door een vrouw "zoon", een jongen "zij" of een non-binair persoon "hij" of "zij" in plaats van "die/hun" te noemen.

Patriarchaat

Patriarchaat is een term in de sociologie om een maatschappijvorm aan te duiden waarin mannen een dominante rol innemen.

Het patriarchaat is een systeem van gender polariteit. Dat wil zeggen: alle menselijke variatie en diversiteit wordt gedwongen, gekneeld en geperst in twee hokjes, mannen en vrouwen, met zeer rigide voorgeschreven regels voor hun gedrag (genderrollen). het patriarchaat organiseert die gecreëerde groepen namelijk ook zo dat de groep van mannen boven de groep van vrouwen staat (dit heet genderstratificatie, in sociologische termen). Vrouwen als groep worden onderdrukt. Dat wil zeggen, over het algemeen hebben mannen meer macht, meer toegang tot publieke voorzieningen en meer mogelijkheden tot zelfontplooiing.

Privacy

Privacy, privésfeer, persoonlijke levenssfeer of eigenruimte is een afweerrecht dat de persoonlijke levenssfeer beschermt. Het is persoonlijke vrijheid, het ongehinderd, alleen, in eigen kring of met een partner ergens kunnen vertoeven; gelegenheid om zich af te zonderen, om storende invloeden van de buitenwereld te ontgaan, een toestand waarin een mens er zeker van is dat zonder hun toestemming zo weinig mogelijk andere mensen zich op hun terrein zullen begeven. Dit houdt ook in dat men zelf kan bepalen wie welke informatie over hun krijgt en het recht om onbespied en onbewaakt te leven.

Privilege

Een bevoorrechte positie van een persoon of groep. Bijvoorbeeld het witte privilege: bedoeld op de maatschappelijke privileges voor de meerderheidsgroep (witte gemeenschap) ten opzichte van de mindere privileges (op sociaal, politiek of economisch vlak) die minderheidsgroepen ervaren.

Queer

Sommigen zien queer als een synoniem van homo of lesbisch of LGBT. Deze verklaring schiet tekort. Diegenen die onder de LGBT groep vallen, kunnen ook binnen queer plaatsvinden, maar queer is geen constant afgebakende definitie. Queer past niet in de lijst van nette sociale categoriën, of de som van onze identiteiten. Het is de kwalitatieve positie van oppositie tegen presentaties van stabiliteit, een identiteit die de hanteerbare grenzen van identiteit problematiseert.

Queer is een gebied van spanning, gedefinieerd tegen het dominantie verhaal van het witte hetero monogaam patriarchaat. Het is een affiniteit met allen die zijn gemarginaliseerd en onderdrukt. Queer is wat als vreemd, abnormaal en gevaarlijk wordt beschouwd door de samenleving.

Queer gaat over onze seksualiteit, geslacht en gender, maar zoveel meer. Het is ons verlangen en onze fantasieën en nog meer. Queer is de samenhang van alles in conflict met de heteroseksuele kapitalistische wereld. Queer is een totale afwijzing van het regime van Normaal.

Racisme

Racisme is het exceptionalistische idee dat rassen gerangschikt kunnen worden als superieur en inferieur ten opzichte van elkaar. Daaruit voortvloeiend kunnen voor het ene ras andere maatstaven worden aangelegd dan voor het andere.

Seksisme

Seksisme is discriminatie op basis van gender en de stereotypen, houding en culturele elementen die deze discriminatie in stand houden.

Stereotype

Een stereotype is een overdreven beeld van een groep mensen dat vaak niet (volledig) overeenkomt met de werkelijkheid. Het is vaak een vooroordeel of negatief denkbeeld en wordt vaak gebruikt als rechtvaardiging van bepaalde discriminerende acties.

Toxische mannelijkheid

Toxische mannelijkheid verwijst naar schadelijk gedrag en attitudes die vaak worden geassocieerd met sommige mannen, zoals de noodzaak om emoties te onderdrukken tijdens stressvolle situaties en om op een agressief dominante manier te handelen.

Transfobie

Transfobie is de angst voor transgenders en transseksualiteit, alsmede het vijandig en discriminerend gedrag dat uit dit gevoel voortvloeit.

Trigger warning

Een verklaring aan het begin van een artikel, video, performance en andere, dat de lezer of kijker waarschuwt op het feit dat het mogelijk verontrustend materiaal bevat. Het is een waarschuwing voor mensen die lijden aan PTSS dat iets vreselijks dat ze hebben ervaren op het punt staat te worden besproken of getoond en mogelijks flashbacks of andere negatieve gevoelens kan veroorzaken.

Vertrouwenspersoon

Een vertrouwenspersoon is een persoon binnen de organisatie aan wie men vertrouwelijke zaken kwijt kan, zoals het gevoel van onveiligheid.

Voornaamwoorden

De huidige binaire voornaamwoorden (= woord dat verwijst naar iets of iemand) hij/zij, hem/haar, zijn/haar krijgen respectievelijk gezelschap van de genderneutrale voornaamwoorden die, hen en hun. Het is altijd aan te raden om elk individu te vragen naar hun voornaamwoorden.